O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIM VAZIRLIGI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD 142
2025 yil “28” avgust

“TASDIQLAYMAN”
Samarqand davlat pedagogika instituti rektori
_____ Sh.Sh.Negmatova
2025 yil “ ” _____

RANGTASVIR
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	**100000 - Ta’lim**
Ta’lim sohasi:	**110000 – Ta’lim**
Ta’lim yo‘nalishi:	**60110500 - Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi ta’lim yo‘nalishi**

Samarqand – 2025

Fan/mavzu kodi	O‘quv yili	Semestr	Kreditlar
RangT11209 RangT13409 RangT15608	2025-2026 2026-2027 2027-2028	1,2,3,4,5	22

Fan/mavzu turi	Ta’lim tili	Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O‘zbek/rus	4

	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Rangtasvir	I-kurs 108 (60/48) II-kurs 108 (60/48) III-kurs 48 (48)	90/72 90/72 72	660

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o’qitishdan maqsad – kelajakda tasviriy san’at o’qituvchisini rangtasvir fani nazariyasi va amaliy ko’nikmalar bilan qurollantirish, ijodiy qobiliyatini o’stirishdan, tasviriy san’atga mos bilim, ko’nikma va malakalarni shakllantirish, hamda pedagogik faoliyatga puxta tayyorlashdan iboratdir.

Fanning vazifasi - Mazkur fanning vazifasi bo’lajak tasviriy san’at o’qituvchilarini badiiy jihatdan tarbiyalash, ularning badiiy didlarini yuksaltirish, tasviriy san’at asarlari bilan chuqur tanishtirish, ularni nafosat borasidagi fikr va mulohazalarini yuksaltirish, tasviriy san’at asarlarini ko’rish va tushunish ko’nikmalarini hosil qilishdan iborat. II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar.

II. I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:
Mashg‘ulotlar shakli: Amaliy (A),

Kirish. Rangtasvir fanining maqsad va vazifalari. Tasviriy san’atda rangtasvir turlari.

Rangtasvir haqida tushuncha. Realistik rangtasvirning maqsad va vazifalari. Xolis fonda 2-3 geometrik jismdan tuzilgan sodda natyurmort ishlash (Grizayl). Geometrik jismdan tuzilgan sodda natyurmortni qog’oz ko’lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Geometrik jismlarni perspektiva va konstruktiv qurilishi qonuniyatilari asosida tasvirlash. Natyurmort qo‘yilmasining rang munosabatlari, rang perspektiva qonuniyatlari o‘rganish. Geometrik jismlarga aniq tushib turgan yorug‘lik muhitini hisobga olgan holda tasvirlash. Buyumlar sirtida atrofdagi ranglarning aks etishini grizaylda ifodalash. Hajm, yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Gipsli geometrik jismlardan tuzilgan natyurmort rangtasvirini cheklangan ranglarda bajarish (Akvarel). Geometrik jismdan tuzilgan natyurmortni qog’oz ko’lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Geometrik jismlarni perspektiva va konstruktiv qurilishi qonuniyatilari asosida tasvirlash. Natyurmort qo‘yilmasining

rang munosabatlari, rang perspektiva qonuniyatlari o‘rganish. Rangtasvirning muhim xususiyati va obrazli ifodalash vositasi sifatida koloritning ahamiyatini o‘rganish. Geometrik jismlarga aniq tushib turgan yorug‘lik muhitini hisobga olgan holda tasvirlash. Buyumlar sirtida atrofdagi ranglarning aks etishini ifodalash. Hajm, yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Xolis fonda oddiy shakldagi uy-ro‘zg‘or buyumlardan tashkil topgan natyurmort rangtasvirini bajarish. Uy-ro‘zg‘or buyumlardan tashkil topgan natyurmortning kompozitsiyani qog‘oz yuzasida joylashtirishni o‘rganish. Uy-ro‘zg‘or buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o’rganish va qonuniyatlar asosida tasvirlash. Natyurmortning yorug‘-soya jihatlarini, rang berish usullarini o‘rganish. Kompozitsiyadagi hajmdorlikni, fazoviylikni ifodalash. Natyurmortga tushayotgan yorug‘lik kuchini aniqlash, ranglarni to‘g‘ri ifoda eta olish. Natyurmortda asosiy va qo‘shimcha ranglar haqida tushunchaga ega bo’lish, shu asosida ishni olib borish. Issiq va sovuq tusdagi ranglar xususiyatini hisobga olib kompozitsiyani aks ettirish. Hajm, yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Qisqa muddatda uy-ro‘zg‘or buyumlardan tashkil topgan natyurmort rangtasvirini bajarish. Uy-ro‘zg‘or buyumlardan tashkil topgan natyurmortning kompozitsiyani qog‘oz yuzasida joylashtirishni o‘rganish. Qisqa muddatda uy-ro‘zg‘or buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o’rganish va qonuniyatlar asosida tasvirlash. Natyurmortning yorug‘-soya jihatlarini, rang berish usullarini o‘rganish. Natyurmortga tushayotgan yorug‘lik kuchini aniqlash, ranglarni to‘g‘ri ifoda eta olish. Amalda tezkor rangtasvirni ishlash va natyurmortda asosiy, qo‘shimcha ranglar haqida tushunchaga ega bo’lish, shu asosida ishni olib borish. Issiq va sovuq tusdagi ranglar xususiyatini hisobga olib natyurmortni aks ettirish. Hajm, yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Kontrast fonda turli shaklli va har hil fakturali buyumlardan tuzilgan natyurmort rangtasvirini bajarish. Natyurmortni qog’oz yuzasiga joylashtirishni o‘rganish. Buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o’rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Natyurmortning kontrastlik va yorug‘-soya jihatlarini, rang berish usullarini o‘rganish. Natyurmortga tushayotgan yorug‘lik kuchini aniqlash, ranglarni to‘g‘ri ifoda eta olish. Amalda tezkor rangtasvirni ishlash va natyurmortda asosiy, qo‘shimcha ranglar haqida tushunchaga ega bo’lish, shu asosida ishni olib borish. Issiq va sovuq tusdagi ranglar xususiyatini hisobga olib natyurmortni aks ettirish. Hajm, yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Sovuq tusli ranglardan tashkil topgan natyurmort rangtasvirini bajarish. (Akvarel) Natyurmortni qog’oz yuzasiga joylashtirishni o‘rganish. Buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o’rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Natyurmortning kontrastlik va yorug‘-soya jihatlarini, rang berish usullarini o‘rganish. Natyurmortga tushayotgan yorug‘lik kuchini aniqlash, ranglarni to‘g‘ri ifoda eta olish. Issiq va sovuq ranglar haqida tushinchaga ega bo‘lish va amalda qo‘llay olish. Sovuq ranglar majmuiga bo‘ysundirgan holda natyurmort ifodaviyligiga erishish.

Hajm, yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Issiq tusli ranglardan tashkil topgan natyurmort rangtasvirini bajarish. (Akvarel) Natyurmortni qog’oz yuzasiga joylashtirishni o‘rganish. Buyumlar

	perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o'rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Natyurmortning kontrastlik va yorug'-soya jihatlarini, rang berish usullarini o'rganish. Natyurmortga tushayotgan yorug'lik kuchini aniqlash, ranglarni to'g'ri ifoda eta olish. Issiq va sovuq ranglar haqida tushinchaga ega bo'lish va amalda qo'llay olish. Iliq ranglar majmuiga bo'ysundirgan holda natyurmort ifodaviyligiga erishish. Hajm, yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash. **Guash bo'yog'ida ishlash texnikasi. Sovuq ranglardan tashkil topgan Mikelanjeloning David xaykali ko'z bo'lagi ishtirokida natyurmortning rangtasviri.** Natyurmortni qog'oz yuzasiga joylashtirishni o'rganish. Buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o'rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Guashda ishlash texnikasi haqida tushunchaga ega bo'lish va ishlay olish. Rang va tus munosabatlarini aniqlashni o'rganish. Guash bo'yog'ida David ko'z bo'lagini ishlashning bosqichma-bosqich ishlab borish. Natyurmortdagi ko'za, meva, matolar burmalarini ishlash bosqichi. Yorug', soya, blik, refleks, yarim soya, shaxsiy soya, tushgan soyalarini rang orqali ifodalash. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash. **Dekorativ usulda natyurmort ishlashni o'rganish, har hil buyumlardan tashkil topgan natyurmortning rangtasviri.** Natyurmortni qog'oz yuzasiga joylashtirishni o'rganish. Buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o'rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Dekorativ usulda natyurmort ishlash va guashda ishlash texnikasi haqida tushunchaga ega bo'lish. Rang va tus munosabatlarini aniqlashni o'rganish. Dekorativ usulda natyurmortni guash bo'yog'ida ishlashni bosqichma-bosqich ishlab borish. Natyurmortdagi ko'za, meva, matolar burmalarini ishlash bosqichi. Yorug', soya, blik, refleks, yarim soya, shaxsiy soya, tushgan soyalarini rang orqali ifodalash. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash. **Puantilizm uslubida natyurmorti ishlash texnikasi**. Natyurmortni qog'oz yuzasiga to'g'ri joylashtirishni o'rganish. Buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o'rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Puantilizm usulda natyurmort ishlash texnikasi haqida tushunchaga ega bo'lish. Rang va tus munosabatlarini aniqlashni o'rganish. Puantilizm usulda natyurmortni guash bo'yog'ida ishlashni bosqichma-bosqich ishlab borish. Natyurmortdagi ko'za, meva, matolar burmalarini ishlash bosqichi. Yorug', soya, blik, refleks, yarim soya, shaxsiy soya, tushgan soyalarini rang orqali ifodalash. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash. **Hayvonlar va parrandalarning ranglavhalarini bajarish. (Hayvonot bog'ida).** Hayvonlar va parrandalarning turli holatdagi ranglavhalarini qog'oz yuzasiga joylashtirishni o'rganish. Hayvonlar va parrandalarning perspektivasi va konstruktiv qurilishi, anatomiyasini o'rganish asosida tasvirlash. Hayvonlar va parrandalarning ranglavhalarini to'g'ri tanlash. Rang bilan hajmlilikni ta'minlagan holda aks ettirish. Hayvon va qushlarning anatomiyasi. Hayvonlarning xarakat plastikasini tasvirlashni o'rganish, oldingi va orqa oyoqlari suyaklarining tuzilishi, birikishi va dinamikasini o'rganish. Yorug', soya, blik, refleks, yarim soya, shaxsiy soya, tushgan soyalarini rang orqali ifodalash. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Yorug‘likka qarshi qo‘yilgan mavzuli murakkab natyurmort kompozitsiyasini ishlash. “San’at atributlari” (Gips bosh yoki niqob namunasi bilan). Natyurmortni qog’oz yuzasiga joylashtirishni o‘rganish. Buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o’rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Chiziqli va havo perspektivasini qo‘llagan holda qog‘oz yuzasida konstruktiv qurilishini joylashtirish. Turli shakl va fakturali uy-ro‘zg‘or buyumlarini bir biriga nisbati, hajmi, xossasiga, materialiga qarab buyumning o‘ziga xos jihatlarini rang orqali ko‘rsatish. Kompozitsiyani to‘g‘ri joylashtirish, fazoviylikka e’tibor berish. Yorug‘ va soya munosabatlari, ranglarning o‘zaro bog‘liqligi va qarama-qarshiligi xususiyatlarini o‘rganish. Rangtasvirning muhim xususiyati va obrazli ifodalash vositasi sifatida koloritning ahamiyatini o‘rganish. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Interer ko‘rinishini tasvirlash. Intererni qog’oz ko’lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Intererni perspektiva qonuniyatilari asosida tasvirlash. Intererni konstruktiv qurilishini topib ishlash. Rang munosabatlari, interer kompozitsiyasining yorug‘ va soya joylarini belgilash. Intererda rang perspektiva qonuniyatlari o‘rganish. Intererdagi hajmdorlikni ifodalash. Intererni umumlashtirish va ishni yakuniga yetkazish.

Grattaj uslubida natyurmorti ishlash texnikasi. Natyurmort uchun qog’ozni tayyorlash karton, qog‘oz yoki fanera. Rangli fon tayyorlash (ixtiyoriy, lekin tavsiya qilinadi) qog‘ozga mumli qalamlar yordamida turli ranglar bilan to‘ldirib bo‘yash. Rangli fon ustiga siyoh (tush) yoki qora guash surtish. Rasmni tirnab chizish va buyumlar perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o’rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Chiziqli va havo perspektivasini qo‘llagan holda qog‘oz yuzasida konstruktiv qurilishini joylashtirish. Turli shakl va fakturali uy-ro‘zg‘or buyumlarini bir biriga nisbati, hajmi, xossasiga, materialiga qarab buyumning o‘ziga xos jihatlarini ko‘rsatish. Kompozitsiyani to‘g‘ri joylashtirish, fazoviylikka e’tibor berish. Yorug‘ va soya munosabatlari, ranglarning o‘zaro bog‘liqligi va qarama-qarshiligi xususiyatlarini o‘rganish. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Rangi bir xil, turli shakl va fakturali buyumlardan tuzilgan natyurmort kompozitsiyasini kontrast fonda ishlash.

Natyurmort kompozitsiyasini qog’oz ko’lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Natyurmortni perspektiva va konstruktiv qurilishi qomuniyatlari asosida tasvirlash. Natyurmort qo‘yilmasining fakturasi va rang munosabatlari, rang perspektiva qonuniyatlari o‘rganish. Natyurmort qo‘yilmasida aniq tushib turgan yorug‘lik muhitini hisobga olgan holda tasvirlash. Rangda jismlarning yorug‘ va soya joylarini belgilab, tus jihatlarini toppish. Yorug‘likni hisobga olgan holda umumlashtirish, ishni yakunlash.

Moybo’yoq va akril pigmentlari, bo'yash asboblari, vositalar, jarayonlar va zamonaviy tushunchalar bilan amaliy tanishish. Murakkab bo‘lmagan natyurmort kompozitsiyasini moybo‘yoqda ishlash. (Grizayl). Natyurmort kompozitsiyasini qog’oz ko’lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Natyurmortni perspektiva va konstruktiv qurish qonuniyatilari asosida tasvirlash. Moybo‘yoqda grizayl texnikasini o’rganish va natyurmortga rang tanlash, rang perspektiva qonuniyatlari asaoida ishlash. Natyurmortda buyumlar shakli. hajmi, yorug‘lik

xususiyatlarini bir hil rangda to‘g‘ri aks ettirish. Yorug‘ soya jihatlarini, rang berish usullarini o‘rganish. Kompozitsiyadagi hajmdorlikni, fazoviylikni ifodalash, umumlashtirish va ishni yakunlash.

Practical introduction to oil and acrylic pigments, painting tools, mediums, processes and contemporary concepts. Primary experience in: color, composition and perception through representational and abstract painting.

AQSh “Janubiy Kaliforniya universiteti” USC Roski san'at va dizayn maktabi dasturlari talablari asosida fanning mazmuni unga quyilgan talablar, talabalar egallashi kerak bo’lgan kunikmalar o’rganilib chiqildi.

https://catalogue.usc.edu/preview_program.php?catoid=18&poid=24945&returnto=7137

https://roski.usc.edu/3d-areas-of-study/

https://catalogue.usc.edu/content.php?catoid=18&navoid=7137

Moybo’yoq va akril pigmentlari, bo'yash asboblari, vositalar, jarayonlar va zamonaviy tushunchalar bilan amaliy tanishish. Iliq tuslanishga ega kontrast rangli buyumlardan tuzilgan natyurmortni ishlash. (Moybo‘yoq). Natyurmort kompozitsiyasini qog’oz ko’lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Natyurmortni perspektiva va konstruktiv qurish qonuniyatilari asosida tasvirlash. Rang aralashtirish texnologiyasi o’rganish, muhit, yorug‘lik manbaini to‘g‘ri aks ettirish. Kolorit, iliq va sovuq ranglar haqida tushunchaga ega bo‘lish. Natyurmortni iliq ranglar majmuiga bo‘ysundirgan holda ifodaviyligiga erishish. Ishni yaxlit bir tusga bo‘ysundirgan holda yakunlash.

Practical introduction to oil and acrylic pigments, painting tools, mediums, processes and contemporary concepts. Primary experience in: color, composition and perception through representational and abstract painting.

AQSh “Janubiy Kaliforniya universiteti” USC Roski san'at va dizayn maktabi dasturlari talablari asosida fanning mazmuni unga quyilgan talablar, talabalar egallashi kerak bo’lgan kunikmalar o’rganilib chiqildi.

https://catalogue.usc.edu/preview_program.php?catoid=18&poid=24945&returnto=7137

https://roski.usc.edu/3d-areas-of-study/

https://catalogue.usc.edu/content.php?catoid=18&navoid=7137

Sovuq tuslanishga ega bo‘lgan murakkab natyurmort kompozitsiyasi ishlash. Natyurmort kompozitsiyasini qog’oz ko’lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Natyurmortni perspektiva va konstruktiv qurish qonuniyatilari asosida tasvirlash. Natyurmortning rang munosabatlari, sovuq tusdagi bo‘yoqlar xususiyatini hisobga olib kompozitsiyani aks ettirish. Qo‘yilmaga tushayotgan yorug‘lik kuchini aniqlash, ranglarni to‘g‘ri ifodalash. Natyurmortni rang bilan hajmlilikni ta’minlagan holda aks ettirish. Yorug‘likni hisobga olgan holda rangini toppish, ranglar orqali moybo‘yoqda ishni metodik izchillikda yakunlash.

Monotipiya uslubida ishlash texnikasini o’rganish. Ijodiy ish uchun qog’ozni tayyorlash karton, qog‘oz. Rangli fon tayyorlash (ixtiyoriy, lekin tavsiya qilinadi). Rangli fon ustiga buyoqlar akvarel yoki guash surtish. Ishlamoqchi bulgan

	tasvirimizning perspektivasi va konstruktiv qurilishi qonuniyatilarini o'rganish qonuniyatlar asosida tasvirlash. Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qog'oz yuzasida konstruktiv qurilishini joylashtirish. Kompozitsiyani to'g'ri joylashtirish, fazoviylikka e'tibor berish. Turli shakl va fakturali buyumlarini bir biriga nisbati, hajmi, xossasiga, materialiga qarab buyumning o'ziga xos jihatlarini ko'rsatish. Yorug' va soya munosabatlari, ranglarning o'zaro bog'liqligi va qarama-qarshiligi xususiyatlarini o'rganish. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash. **Ranglari bir-biriga qarama-qarshi bo'lgan buyumlardan tuzilgan murakkab mavzuli natyurmort. (Yorug'likka qarshi qo'yilgan)**. Natyurmort kompozitsiyasini qog'oz ko'lamiga kompozitsion to'g'ri joylashtirish. Natyurmortni perspektiva va konstruktiv qurish qonuniyatilari asosida tasvirlash. Yorug'lik muhitida buyumlarning hajmi va rang munosabatlarini ko'rsatish. Natyurmortda fazoviy holatlarni aks ettirish. Buyumlarning hajmini aniqlash, unga rangda ishlov berish. Yorug'likni hisobga olgan holda rangini topish. ranglar orqali moybo'yoqda ishni metodik izchillikda yakunlash. **Vitraj san'ati asosida erkin kompozitsiya yaratish.** Vitraj uslubida ishlash uchun g'oya tanlash va eskizlar yaratish. Oddiy qalam bilan rasmni chizash yoki shablon asosida ishlash. Kompozitsiyaning konturlarni qalin qilib ajratib chiqish. Har bir yopiq bo'lim ichiga ehtiyotkorlik bilan vitraj bo'yoqlari bilan rang beriladi.Yorqin, kontrastli ranglar tanlsh: qizil, sariq, ko'k, yashil bilan ishlash. Turli shakl va fakturali buyumlarini bir biriga nisbati, hajmi, xossasiga, materialiga qarab buyumning o'ziga xos jihatlarini ko'rsatish. Yorug' va soya munosabatlari, ranglarning o'zaro bog'liqligi va qarama-qarshiligi xususiyatlarini o'rganish. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash. **Fluid art san'ati asosida kompozitsiya ishlash. Fluid art** uslubida ishlash uchun g'oyalar, eskizlar va ishlash uslublari bilan tanishib chiqish. Ish uchun kerakli ranglarni tanlash va unga mos ishlash texnikasi asosida ishni boshlash.Yorqin, kontrastli ranglar tanlsh: qizil, sariq, ko'k, yashil bilan ishlash. Turli shakl va fakturalarning bir biriga munosabati. Yorug' va soya munosabatlari, ranglarning o'zaro bog'liqligi va qarama-qarshiligi xususiyatlarini o'rganish. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash. **To'q fonda qiyofachi portretini bir hil rangda ishlash (Grizayl).** Portretni qog'oz ko'lamiga kompozitsion to'g'ri joylashtirish. Portretni perspektiva va konstruktiv qurish qonuniyatilari asosida tasvirlash. Portretning anatomiyasi va xarakat plastikasini tasvirlashni o'rganish. Portretda axromatik ranglar haqida tushunchaga ega bo'lish. Bosh tasviri va fondagi rang va tus o'zgarishlari, och-to'qlik darajalarini to'g'ri aks ettirish. Muhit, yorug'lik manbaini to'g'ri aks ettirish. Ishni yaxlit bir tusga bo'ysundirgan holda yakunlash. **Rangli fonda qiyofachi portreti ranglavhasi ishlash.** Portretni qog'oz ko'lamiga kompozitsion to'g'ri joylashtirish. Nisbatlarni aniqlash va modelni konstruktiv qurish. Inson yuz tuzilishi xususiyatlari, rang tus munosabatlarini o`rganish. Portret yorug` - soya qonunlariga amal qilgan holda ishlash. Portretda yaxlit katta shaklning rang va tus munosabatlarini to`g`ri aks ettirgan holda hajmli qilib ifodalash. Inson qiyofasini rangtasvirda tasvirashda metodik izchillikka rioya qilish va portret detallari ustida ishlash, ishni yaxlit bir tusga bo'ysundirgan holda yakunlash.

**Aniq anatomik tuzilishga ega bo`lgan, xarakterli ayol yoki erkak qiyofachi portretini yelka qismi bilan ishlash.** Portretni qog'oz ko'lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Portretining nisbatlarni aniqlash va modelni konstruktiv qurish. Yorug`lik xususiyatlarini e`tiborga olib, mayda tafsilotlarsiz umumiy joylashtirish. Inson yuz tuzilishi xususiyatlari, rang tus munosabatlarini o`rganish. Portretda yaxlit katta shaklning rang va tus munosabatlarini to`g`ri aks ettirgan holda hajmli qilib ifodalash. Inson qiyofasini rangtasvirda tasvirashda metodik izchillikka rioya qilish va portret detallari ustida ishlash, ishni yaxlit bir tusga bo‘ysundirgan holda yakunlash.

Pop Art uslubida ishlash texnikasini o'rganish. Pop Art uslubida ishlash uchun g‘oya tanlash va eskizlar yaratish. Oddiy qalam bilan rasmni chizash yoki shablon asosida ishlash. Qora marker yoki flomaster bilan konturlarni qalin qilib ajratib chiqish. Yorqin, kontrastli ranglar tanlsh: qizil, sariq, ko‘k, yashil bilan ishlash. Turli shakl va fakturali buyumlarini bir biriga nisbati, hajmi, xossasiga, materialiga qarab buyumning o‘ziga xos jihatlarini ko‘rsatish. Yorug‘ va soya munosabatlari, ranglarning o‘zaro bog‘liqligi va qarama-qarshiligi xususiyatlarini o‘rganish. Yaxlitlik masalalarini hal etish va umumlashtirish, ishni yakunlash.

Milliy mato fonida ayol portreti ranglavhasini qo‘li bilan ishlash

Portretni qog'oz ko'lamiga kompozitsion to‘g‘ri joylashtirish. Ayol portreti nisbatlarni aniqlash va modelni konstruktiv qurish. Inson yuz tuzilishi xususiyatlari, rang tus munosabatlarini o`rganish. Portret yorug` - soya qonunlariga amal qilgan holda ishlash. Milliy mato fonidagi portretni tashkil etilgan kompozitsiyaning o‘ziga xosligi, yaxlit katta shaklning rang va tus munosabatlarini to`g`ri aks ettirgan holda hajmli qilib ifodalash. Inson qiyofasini rangtasvirda tasvirashda metodik izchillikka rioya qilish va portret detallari ustida ishlash, ishni yaxlit bir tusga bo‘ysundirgan holda yakunlash.

Tik turgan holatdagi inson qomatining murakkab holatdagi tasvirini ishlash Kompozitsiyani to‘g‘ri joylashtirish. Tasvirlashning asosiy qonun qoidalariga amal qilish. Perspektiv qisqarish e'tibor berish. Inson anatomiyasi, yorug‘ soya munosabatlari. Rangda kompozitsiya muammolarini hal etish. Kiyimdagi burmalar, kompozitsiyalarning o‘ziga xosligi va tasvirlash qonun qoidalari. Hajm, kompozitsiya asoslari kabi asosiy qonun qoidalarini o‘rgatish. Naturaning xarakterli xususiyatlarini ochib berish va ishni yakunlash.

Intererda ikki va undan ortiq kishi ishtrokida murakkab kompozitsiya ishlash (Tarixiy mavzuda kompozitsiya tashkil etish). Kompozitsiyani to‘g‘ri joylashtirish. Tasvirlashning asosiy qonun qoidalari. Perspektiva, plastik anatomiya, yorug‘ soya munosabatlari. Ikki va ko‘p figuralardan tashkil etilgan kompozitsiyalarning o‘ziga xosligi va tasvirlash qonun qoidalari. Odam shaklini tasvirlashda konstruktiv tuzilish, plastik holat, hajm, kompozitsiya asoslari kabi asosiy qonun qoidalarini o‘rgatish. Rangda kompozitsiya muammolarini hal etish. Odam gavdasini metodik bosqichlarda to‘g‘ri tasvirlash. Naturaning xarakterli xususiyatlarini ochib berish va ishni yakunlash.

III. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

Rangli qalam, akvarel, pastel, moy bo’yoq yordamida ishlaydi, ishlangan asarlarda qog’oz, xolst, karton va boshqa shu kabi materiallarda ishlanilishi mumkun.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ta’limning mavzulari:

1. Geometrik jismlardan tuzilgan natyumort rangtasviri.
2. Uy ro’zg’or buyumlaridan natyurmort kompozitsiyasi.
3. Gipsli rozetka ishtirokida natyurmort kompozitsiyasi.
4. Murakkab natyurmort kompozitsiyasi.
5. Mevalar asosida natyurmort ishlash.
6. Ma’lum ranglar gammasida (koloritda) naqshli gips rozetka bilan qo‘yilgan natyurmortni ishlash.
7. Sovuq tusli ranglardan tashkil topgan natyurmort rangtasvirini bajarish. (Akvarel)
8. Guash bo‘yog‘ida ishlash texnikasi, Sovuq ranglardan tashkil topgan natyurmort .
9. Dekorativ usulda natyurmort ishlash.
10. Animalistik janrda ishlash
11. Uy ro`zg`or buyumlaridan tashkil topgan natyumort rangtasviri. (Interer fonida tasvirlash).
12. Oq fonda gullar va meva-sabzovatlarning qisqa muddatli ranglavhasini bajarish.
13. Hayvonlar va parrandalarning ranglavhalarini bajarish. (Hayvonot bog‘ida).
14. Gipsli rozetka ishtirokida bir-biriga qarama-qarshi bo`lgan ranglar asosida tuzilgan natyurmort kompozitsiyasi.
15. Rangda murakkab natyurmort tasviri(Grizayl).
16. Milliy buyumlardan tashkil topgan natyurmort kompozitsiyasini rangtasvirda ishlash.
17. Aniq xarakterga ega bo’lgan bosh namunasini ishlash (Grizayl).
18. Keksa inson boshining murakkab holatdagi portreti ranglavhasi.
19. Yosh bola portreti ranglavhasi.
20. Avtopartret.
21. O’tirgan holatdagi inson qomati kompozitsiyasini tasvirlash.
22. Qishloq manzarasi
23. Ikki yoki uch kishi ishtirokidagi kompozitsiya
24. Bozorlar ranglovhasi
25. Tog’ manzarasi

	26. Mavzuli murakkab natyurmort.
3.	IV. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Talaba bilishi kerak: - rangtasvir mashg’ulotlarini o’tishda tasviriy san’at asoslari, kompozitsiya qonuniyatlari, chiziqli, havo, perspektivalari, ufq tekisligi siluet, konstruktsiya, rang, masshtab, nisbatlar, maeriallar xususiyatlari, yorug’-soya qonuniyatlari, turli tasvirlash vositalaridan foydalanishni bilishi kerak; - talaba rangtasvir darslarini rejalashtirish: natyurmort, portret, odamning turli holatlaridan postanovkalar tashkil etish, tasvirlash texnologiyalari. O’quvchilarga rangtasvir mashg’ulotlarini tashkil etishda san’at asarlarini tahlil eta olish, yaxshi o’zlashtiruvchi va boshlovchi o’quvchilar bilan individual darslar olib borish, o’quvchilar ijodiy ishlarini baholay olish ko’nikmalariga ega bo’lishi kerak.
4.	**V. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:** **Amaliy mashg‘ulotlarda** - mavzularga oid ijodiy ishlar yaratish, amaliy kuzatish, ijodiy ishlarni yaratishda ijodkorlikni oshirishda; Hamkorlikdagi ta’lim texnologiyasi; Muammoli vaziyat ta’lim metodi; Insert; Kub metodi; Blits so’rov; “T” jadval; Ikki tomonlama kundalik; Delfi; Muzyorar; Baliq skleti; Venn diagrammasi; Mental xarita kabi ko’plab metod va texnologiyalardan foydalanish ko’zda tutildi.
5.	**VI. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to’la o’zlashtirish, tahlil natijalarini to’g’ri aks ettira olish, o’rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo’yicha yozma ishni topshirish.
6.	**VII. Asosiy adabiyotlar** 1. R.T.Ankabayev “Rangtasvir”, o’quv qo’llanma. T. 2021. 2. I.U.Izbasarov. G.A.Mahkamova “Rangtasvir”, o’quv qo’llanma. Samarqand. 2020. 3. S.S.Bulatov. “Rangshunoslik”, o’quv qo’llanma.T. 2009 **VIII. Qo‘shimcha adabiyotlar** 1.Mirziyoev Shavkat Miromonovich. Yangi O‘zbekiston strategiyasi.Toshkent, 2021. -458 b.

	2. E.Shavqiyev. “Rangshunoslik”., o’quv qo’llanma. Samarqand.2020 3. M.J.Maxmudov. Kompozitsiya. O’quv qo’llanma. “Yangi chirchiq book” T. 2023. 4. Д.Султанова. Намозбой Султанов каталог “Turon nashr”2021. **O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING FARMONI** 1. O‘zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda) 2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 - yil 6 – noyabrdagi "O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta’lim - tarbiya va ilm - fan sohalarini rivojlantirish chora tadbirlari to‘g‘risida " gi PF - 6108 - son farmoni. **Axborot manbaalari** 1. http://www.edu.uz 2. http:www.uzedu.uz 3. http://www.gov.uz– O‘zbekiston Respublikasi xukumati portali. 4. www.pedagog.uz 5. www.apkpro.ru/content/view 6. www.prometeus.nsc.ru/contents/books/slasten 7. www.relarn.ru/conf/conf2007 8. http://vilenin.narod.ru/Mm/Books/ 9. http://www.allmath.ru/ 10. http://www.ziyonet.uz/ 11. http://window.edu.ru/window/www.astronet.ru
7.	Fan dasturi Samarqand davlat pedagogika instituti o‘quv-uslubiy kengashining 2025 yil “___” _____ ____-son bayonnomasi bilan ma’qullangan
8.	**Fan/modul uchun mas’ullar va dastur mualliflari:** J.X Kadirov- Samarqand davlat pedagogika instituti “Tasviriy san’at va texnologik ta’lim” kafedrasi assistenti.
9.	**Taqrizchilar:** X.X.Jo’rayev –Samarqand davlat pedagogika instituti “Tasviriy san’at va texnologik ta’lim” kafedrasi v.b.professori (ichki). T.Esanov – M.Ulug’bek nomidagi Samarqand davlat arxitektura qurilish universiteti “San’at” kafedrasi dotsenti (tashqi).

Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan 2025-yil uchun tasdiqlangan xalqaro e’tirof etilgan tashkilotlaridan **AQSh “Janubiy Kaliforniya universiteti” USC Roski san'at va dizayn maktabi** dasturlari talablari asosida fanning mazmuni unga quyilgan talablar, talabalar egallashi kerak bo’lgan kunikmalar o’rganilib chiqildi, fani dasturlari tahlil qilinib ushbu asosda fan dastur ishlab chiqildi.

https://catalogue.usc.edu/preview_program.php?catoid=18&poid=24945&returnto=7137

https://roski.usc.edu/3d-areas-of-study/

https://catalogue.usc.edu/content.php?catoid=18&navoid=7137

Fan dastur Aniq va amaliy fanlar fakultetning 2025-yil 28-fevraldagi 10-f sonli farmoyish bilan tuzulgan ishchi guruh tomonidan ma’qullangan.

Tuzuvchi: **J.X Kadirov**

Kafedra mudiri: **A.N.Abdullayev**

Fakultet dekani: **A.N.Abdullayev**

O‘quv-ishlar bo‘yicha prorektor: **N.H.Musulmonov**

O'zbekiston Finlandiya pedagogika instituti "Tasviriy san'at va texnologik ta'lim" kafedrasi J.X.Kadirov tomonidan tayyorlangan "Rangtasvir" fanining o'quv dasturiga

TAQRIZ

Kelajakda tasviriy san'at o'qituvchisini rangtasvir fani nazariyasi va amaliy ko'nikmalar bilan qurollantirish, ijodiy qobiliyatini o'stirishdan, tasviriy san'atga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish, hamda pedagogik faoliyatga puxta tayyorlashdan iboratdir.

Mazkur fanning vazifasi bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini badiiy jihatdan tarbiyalash, ularning badiiy didlarini yuksaltirish, tasviriy san'at asarlari bilan chuqur tanishtirish, ularni nafosat borasidagi fikr va mulohazalarini yuksaltirish, tasviriy san'at asarlarini ko'rish va tushunish ko'nikmalarini hosil qilishdan iborat. Rangtasvir fanining maqsad va vazifalari. Tasviriy san'atda rangtasvir turlari. Rangtasvir tarixi va nazariyasini o'rganish.

Kompozitsiyani to'g'ri joylashtirish, perspektivani ifodalashga e'tibor berish. Rangda kompozitsiyaning yorug' va soya joylarini belgilash. Chiziqli va fazoviy perspektiva qonuniyatlarini o'rganish. Kompozitsiyadagi hajmdorlikni ifodalash. Intererning tus jihatlarini topish. Fazoviylikni ifodalash va ishni yakunlash kabi amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar berilgan.

Fan dasturida rangtasvir san'atiga oid mavzular ketma-ketlik va barcha talablar asosida berilgan

SamDAQU "San'at" kafedrasi dotsenti:

XODIMLAR BO'LIMI SamDAQU

T.Esanov NING IM... ...NI TASDIQLAYMAN KB BOSHLIG'I